वृणीते नात्र अश्विनाध्वर्यूऽइति-वद्द्विवचनेनान्यः कश्चिद्गृह्यते कठमैत्रसूत्रयोरनेन द्विवचनान्तेनैव प्रशास्तुर्वरणविधानात् मित्रावरुणौ प्रशास्तारौ प्राशास्त्रादिति[1] प्रशास्तुरिति काठके प्राशास्त्रादिति[2] प्रशास्तारमिति मानवे · अतश्चात्र द्विवचनाद्द्वितीयोऽह्वावाक इति मतं निर्मूलत्वात्सूत्रान्तरविरुद्धत्वाच्चोपेक्षणीयम् ।

इन्द्रो ब्रह्मा ब्राह्मणादिति ब्राह्मणाछंसिनम् ॥ ११ ॥ प्रवृणीते · लिङ्गात् ब्रह्मणो वरणं मा भूदिति ब्रा॰सिनमित्युक्तम् । अत्र सर्वेषु वाक्येष्वयमर्थः · अश्विनावध्वर्यू स्तां भवेताम् आध्वर्यवाद्धेतोः मि॰णौ प्रशास्तारौ स्ताम् प्राशास्त्रात्कर्मणो[3] हेतोः एवमिन्द्रो ब्रह्मास्तु ब्राह्मणाछंसी अस्तु · ब्राह्मणाछंसीयादिति वक्तव्ये लक्षणया अयमर्थः सेत्स्यतीति इतरथोक्तम् ।

मरुतः पोत्रात् ॥ १२ ॥ अनेन पोतारं प्रवृणीते · मरुतः पोतारः सन्तु पोत्राद्धेतोः पोत्रीयात्कर्मण इत्यर्थः ।

ग्रावो नेष्ट्रात् ॥ १३ ॥ अनेन नेष्टारं वृणीते · ग्रा इति देवपत्न्योऽभिधीयन्ते · तद्वान्ग्रावः नेष्टा अस्तु नेष्ट्राद्धेतोः नेष्ट्रीयादित्यर्थः · नेष्टा नयनात्पत्नीनाम् ।

अग्निराग्नीध्रात् ॥ १४ ॥ अनेनाग्नीध्रं वृणीते · अग्निराग्नीध्रोऽस्त्वाग्नीध्रात्कर्मणो हेतोरिति ।

अग्निर्हि दैवीनामिति यजमानम् ॥ १५ ॥ आग्नीध्रवरणानन्तरं यजमानं वृणीते · अत्र यो विशेषः स पूर्वमेवोक्तः (६. ४. ३) सुन्वन्निति सुत्यऽइति · तेनात्र सुन्वन्यजमानो मनुष्याणामिति प्रयोज्यम् · कुतः कठमैत्रसूत्रयोरित्थमेव पाठदर्शनात् प्रदर्शितं च तत्सूत्रं प्राक् होतृनाम॰ कृत्वेत्यत्र (८) । अनेकयजमानके सुन्वन्तो यजमाना इति · शेषं निवृत्ते उक्तम् (६. ४. ३) ।

यथाप्रवृतं प्रवृतहोमौ जुह्वति जुष्टो वाचे भुयासं जुष्टो वाचस्पतये देवि वाग्यत्ते वाचो मधुमत्तमं जुष्टतमं तस्मिन्मा धाः स्वाहा सरस्वत्याऽइति ॥ १६ ॥ ततो होत्राध्वर्युग्नीधोः संमर्शने कृते तयोरुपवेशनानन्तरं यथा॰तं प्रवरणक्रमेण सर्वे द्वौ-द्वौ प्रवृ॰मौ जु॰ति प्रत्येकं द्वे-द्वेऽआहुती जुह्वति समिदाधानं कृत्वा प्रचरण्या सकृद्गृहीतेनाज्येन · जुष्टो वाचे भूयासमित्यनेन प्रथमामाहुतिं जुह्वति

१) प्रशा॰ B. २) प्रशा॰ B. ३) प्रशा॰ AB.